

Wspólne dziedzictwo polsko-saskie. Polonica w zbiorach rysunków architektonicznych z XVIII w. w Dreźnie

Nr projektu: 11H 17 0124 85

Okres realizacji: 2018-05-15- 2023-05-15

Kierownik projektu: dr hab. Jakub Sito

Źródło finansowania: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki

Celem projektu jest zebranie oraz komplementarne opracowanie naukowe rysunków architektonicznych dotyczących Polski, przechowywanych w zbiorach drezdeńskich (Sächsisches Hauptstaatsarchiv, Landesamt für Denkmalspflege Sachsen, Staatliche Kunstsammlungen) w postaci korpusu o charakterze Catalogue Raisonné. Polonica te - dowodzące znaczącej pozycji Polski w kulturze Europy Środkowo-Wschodniej - bezpowrotnie opuściły Rzeczpospolitą w II poł. XVIII w., wraz z wygaśnięciem unii polsko-saskiej. Do Dreżna wyjechała wówczas, obok osobistej własności Wettinów, także cała dokumentacja biurokratyczna wytworzona przez urzędy saskie w Polsce, w tym również przez Królewski Urząd Budowlany, powstały z inicjatywy króla Augusta II Mocnego przed 1715 rokiem i działający formalnie do 1766 r. W jej ramach znalazł się zespół rysunków architektonicznych tworzonych na użytek królów, królowej i ich dworu warszawskiego, instytucji państwowych, a także pierwszych ministrów królewskich oraz polskich magnatów zbliżonych do dworu. W zasobach drezdeńskich znajdują się plany urbanistyczne oraz sytuacyjne poszczególnych rezydencji i ich otoczenia, rysunki pomiarowe budowli, widoki dzieł architektury o charakterze „albumowym”, w końcu projekty (zarówno koncepcje ogólne, jak i szczegółowe rozrisy techniczne, szkice i czystorysy) zarówno budowli zrealizowanych, jak i niezrealizowanych. Większość spośród ponad 1000 wszystkich znajdujących się w Dreźnie poloniców stanowią varsawiana, ponadto zachowało się wiele rysunków dotyczących obiektów w innych miastach polskich. Nigdy nie powstał żaden publikowany katalog owych rysunków, w literaturze nie pojawiła się też nigdy ich precyzyjna liczba ani nie zostały one wyodrębnione jako polonica. Bez dokładnej inwentaryzacji tych akt nie można oszacować, jak wiele znajduje się tam materiałów dotyczących Polski. Archiwa saksońskie dysponują bardzo skąpych pomocą naukowymi, w których opisane byłyby polonica, a wydany w 1994 r. przewodnik po zasobie Sächsisches Hauptstaatsarchiv w Dreźnie w żadnym stopniu nie posunął naprzód naszej wiedzy. Część źródeł ikonograficznych zostało nieprawidłowo zaklasyfikowanych w katalogu kartkowym, pozostają zatem nieokreślone i nie przypisane do Polski (w katalogu zaliczona do kategorii „nieokreślone”). Uczestnicy projektu mają doświadczenie w pracy nad materiałami archiwalnymi oraz w edycji Słownika architektów, a także w pracy naukowej z wykorzystaniem zasobu Saskiego Głównego Archiwum Krajowego w Dreźnie. Pracując w nim w systematycznie przez wiele lat, a w oparciu o drezdeńskie archiwalia opublikowaliśmy wiele prac naukowych.